

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 12. aprīlī¹

Lieta C-4/17 P

**Čehijas Republika
pret**

Eiropas Komisiju

Apelācija – ELGF – No Eiropas Savienības finansējuma izslēgti konkrēti izdevumi – Čehijas Republikas izdevumi – Vīna dārzu aizsardzība pret meža dzīvniekiem un putniem – Tiesiskā noteiktība – Tiesiskā palāvība – Tiesības tikt uzklautam

I. Ievads

1. Lietas dalībnieki šajā apelācijas tiesvedībā neatvieglo Tiesas darbu. Komisijas rīcība pirms tiesvedības uzsākšanas pēc labākās gribas vairs nav atzīstama par labu pārvaldību. Tomēr arī Čehijas Republika nemēģināja savlaicīgi novērst pretrunas un šaubas, bet gan līdz pat šai dienai mēģina gūt sev priekšrocības no Komisijas kļūdām. Tādējādi šī dalībvalsts tik tikko ir paspējusi izvirzīt argumentus, kas galarezultātā faktiski noved pie panākumiem.

2. Būtībā runa ir par to, vai vīna dārzu aizsardzība pret meža dzīvniekiem un putniem ir vīna dārzu pārstrukturēšanas un pārveidošanas forma, proti, vīna dārzu apsaimniekošanas paņēmieni uzlabošana. Ar to ir saistīts jautājums, vai Komisijai, ja tā uzskata, ka attiecīgo pasākumu nevar atzīt par atbilstīgu, iebildumi pret to ir jāizvirza brīdī, kad atbalsta programma tiek iesniegta pirmo reizi.

3. Tiesvedības pamatā ir Savienības atbalsts vīnogu audzēšanai, kā to nosaka Regula Nr. 479/2008². Šajā tiesību aktā bija paredzēts, ka dalībvalstis drīkstēja atbalstīt tikai konkrētus, galīgi noteiktus pasākumus, un plānotie atbalsta pasākumi tām bija jāparedz attiecīgā atbalsta programmā. Šo programmu dalībvalstis iesniedza Komisijai, kura trīs mēnešu laikā varēja izteikt iebildumus.

II. Atbilstošās tiesību normas

4. Atbilstošās tiesību normas raksturo zināma sarežģītība, kā arī pastāvīgi svarīgāko noteikumu grozījumi.

¹ Oriģinālvaloda – vācu.

² Padomes Regula (EK) Nr. 479/2008 (2008. gada 29. aprīlis) par vīna tirgus kopējo organizāciju, ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1493/1999, (EK) Nr. 1782/2003, (EK) Nr. 1290/2005 un (EK) Nr. 3/2008 un atceļ Regulas (EEK) Nr. 2392/86 un (EK) Nr. 1493/1999 (OV 2008, L 148, 1. lpp.).

A. Atbalsta tiesiskais regulējums

5. Regulas Nr. 479/2008 5. pants reglamentēja atbalsta programmu vīnogu audzēšanai iesniegšanu Komisijai:

“1. Visas II pielikumā minētās dalībvalstis iesniedz Komisijai – pirmo reizi līdz 2008. gada 30. jūnijam – piecgadu atbalsta programmas projektu, kurā iekļauti pasākumi saskaņā ar šo nodaļu.

[..]

2. Trīs mēnešus pēc iesniegšanas Komisijai atbalsta programmas var sākt piemērot.

Tomēr, ja iesniegtā atbalsta programma neatbilst šajā nodaļā noteiktajiem nosacījumiem, Komisija par to informē dalībvalsti. Šajā gadījumā dalībvalsts iesniedz Komisijai pārskatītu atbalsta programmu. Pārskatīto atbalsta programmu var sākt piemērot divus mēnešus pēc tam, kad par to ir paziņots, ja vien joprojām nepastāv neatbilstība; neatbilstības gadījumā jāpiemēro šis apakšpunkts.

3. [..]”

6. Regulas Nr. 479/2008 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā kā atbilstīgi pasākumi bija minēti “vīna dārzu pārstrukturēšana un pārveidošana saskaņā ar 11. pantu”. 11. pantā šie pasākumi bija definēti šādi:

“1. Vīna dārzu pārstrukturēšanas un pārveidošanas pasākumu mērķis ir palielināt vīna ražotāju konkurētspēju.

2. [..]

3. Pārstrukturēšanas un pārveidošanas atbalstā drīkst ietvert tikai vienu vai vairākus šādus pasākumus:

- a) šķirņu konversiju, tostarp izmantojot uzpotēšanu;
- b) vīna dārzu vietas maiņu;
- c) vīna dārzu apsaimniekošanas paņēmieni uzlabošanu.

Atbalstu nepiešķir to vīna dārzu parastai atjaunošanai, kuriem beidzies dabīgais dzīves cikls.

4. [..]”

7. Iepriekš piemērojamās Regulas (EK) Nr. 1493/1999³ 11. panta 2. punktā bija ietverta vēl šāda norma par pārstrukturēšanas un pārveidošanas pasākumu mērķi, kas Regulā Nr. 479/2008 tomēr vairs neparādās:

“Minētās sistēmas mērķis ir pielāgot ražošanu tirgus pieprasījumam.”

3 Padomes Regula (1999. gada 17. maijs) par vīna tirgus kopīgo organizāciju (OV 1999, L 179, 1. lpp.).

8. Komisija ar Īstenošanas regulu (ES) Nr. 202/2013⁴ iekļāva Regulas (EK) Nr. 555/2008⁵ 6. pantā šādu tiesisko regulējumu:

“Turpmāk uzskaitītās darbības nav attiecināmās darbības:

[..]

b) aizsardzība pret meža dzīvnieku, putnu vai krusas radītajiem bojājumiem;

[..].”

9. Saskaņā ar Regulas Nr. 479/2008 114. pantu strīdīgais atbalsta pasākums bija uzskatāms par intervences pasākumu, kas paredzēts, lai stabilizētu lauksaimniecības tirgus Regulas (EK) Nr. 1290/2005⁶ 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Pēdējais minētais noteikums reglamentēja noteiktus Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (turpmāk tekstā – “ELGF”) izdevumus un tagad ir atrodams Regulas (ES) Nr. 1306/2013⁷ 4. panta 1. punktā.

B. Kontroles tiesiskais regulējums

10. Saskaņā ar Regulas Nr. 1306/2013 52. panta 1. punktu (agrāk – Regulas Nr. 1290/2005 31. pants) Komisija *ex post* var noteikt izdevumus, par kuriem nav tiesību saņemt finansējumu:

“Komisija pieņem īstenošanas aktus, nosakot summas, par kurām nav tiesību saņemt Savienības finansējumu, ja tā konstatē, ka izdevumi saskaņā ar 4. panta 1. punktā un 5. pantā noteikto nav veikti atbilstīgi Savienības tiesību aktiem [..].”

11. Regulas (EK) Nr. 885/2006⁸ 11. pantā ir reglamentēta procedūra, kas jāveic pirms Komisijas lēmuma par summām, par kurām nav tiesību saņemt Savienības finansējumu:

“1. Ja kādas izmeklēšanas rezultātā Komisija uzskata, ka izdevumi netika veikti saskaņā ar Kopienas noteikumiem, tā paziņo attiecīgajai dalībvalstij izmeklēšanas rezultātus un norāda korektivos pasākumus, kas veicami, lai nodrošinātu atbilstību šiem noteikumiem turpmāk.

Paziņojumā iekļauj atsauci uz šo pantu. Dalībvalsts sniedz atbildi divu mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas, un Komisija pēc tam var mainīt savu nostāju. Attaisnotos gadījumos Komisija var piekrist atbildes termiņa pagarinājumam.

Pēc atbildes termiņa beigām Komisija sasauc divpusēju sanāksmi, un abas puses cenšas vienoties par veicamajiem pasākumiem, kā arī par pārkāpuma nopietnības un Kopienas budžetam radītā finansiālā zaudējuma novērtējumu.

4 Komisijas Īstenošanas regula (2013. gada 8. marts), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 555/2008 attiecībā uz atbalsta programmu iesniegšanu vīna nozarē un tirdzniecību ar trešām valstīm (OV 2013, L 67, 10. lpp.).

5 Komisijas Regula (2008. gada 27. jūnijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 479/2008 par vīna tirgus kopējo organizāciju attiecībā uz atbalsta programmām, tirdzniecību ar trešām valstīm, ražošanas potenciālu un kontroli vīna nozarē (OV 2008, L 170, 1. lpp.).

6 Padomes Regula (2005. gada 21. jūnijs) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu (OV 2005, L 209, 1. lpp.).

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 17. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1290/2005 un (EK) Nr. 485/2008 atcelšanu (OV 2013, L 347, 549. lpp.).

8 Komisijas Regula (2006. gada 21. jūnijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus par to, kā piemērot Padomes Regulu (EK) Nr. 1290/2005 attiecībā uz maksājumu aģentūru un citu struktūru akreditāciju un ELGF un ELFLA grāmatojumu noskaidrošanu (OV 2006, L 171, 90. lpp.), kas grozīta ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 375/2012 (2012. gada 2. maijs), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 885/2006 (OV 2012, L 118, 4. lpp.).

2. Divu mēnešu laikā pēc 1. punkta trešajā daļā minētās sanāksmes protokola saņemšanas dalībvalsts dara zināmu sanāksmes laikā pieprasīto informāciju vai jebkuru citu informāciju, ko tā uzskata par noderīgu turpmākai izmeklēšanai.

Attaisnotos gadījumos pēc pamatota dalībvalsts lūguma Komisija var pagarināt šo pirmajā daļā minēto termiņu. Lūgumu adresē Komisijai pirms šā termiņa beigām.

Pēc pirmajā daļā minētā termiņa beigām Komisija oficiāli paziņo secinājumus dalībvalstij, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta atbilstības pārbaudes procedūras laikā. Paziņojumā novērtē izdevumus, ko Komisija plāno izslēgt no Kopienas finansējuma saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1290/2005 31. pantu, un iekļauj atsauci uz šīs regulas 16. panta 1. punktu.

3. Dalībvalsts informē Komisiju par tās veiktajiem korektīvajiem pasākumiem, lai nodrošinātu atbilstību Kopienas noteikumiem, kā arī šo pasākumu īstenošanas faktisko dienu.

Pēc tam, kad Komisija ir pārbaudījusi visus samierināšanas struktūras sagatavotos ziņojumus saskaņā ar šīs regulas 3. nodaļu, tā pieņem, ja vajadzīgs, vienu vai vairākus lēmumus saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1290/2005 31. pantu, lai izslēgtu no Kopienas finansējuma tos izdevumus, kurus ietekmējusi neatbilstība Kopienas noteikumiem, kamēr dalībvalsts nav efektīvi īstenojusi korektīvos pasākumus.

[..]”

12. Regulas Nr. 885/2006 12.–16. pantā ir ietverti noteikumi par saskaņošanas [samierināšanas] procedūru, kuras ietvaros attiecīgajai dalībvalstij un Komisijai ir jāmeklē savstarpēji saskaņots risinājums.

13. No 2015. gada 1. janvāra Regula Nr. 885/2006 tika aizstāta ar Īstenošanas regulu (ES) Nr. 908/2014⁹, kurā ir ietverts līdzīgs tiesiskais regulējums.

III. Tiesvedības priekšvēsture

14. Atbilstoši Vispārējās tiesas 2016. gada 20. oktobra spriedumam Čehijas Republika/Komisija (T-141/15, EU:T:2016:621, 1.–17. punkts; turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”) tiesvedības priekšvēsturi būtībā var raksturot tā, kā ir norādīts turpinājumā.

15. 2008. gada 9. jūlijā Čehijas Republika saskaņā ar Regulas Nr. 479/2008 5. panta 1. punktu iesniedza Komisijai atbalsta programmas projektu 2009.–2014. budžeta gadam. Programmas projektā paredzētajos pasākumos bija ietverts pasākums vīna dārzu aizsardzībai pret meža dzīvniekiem un putniem, kuru bija paredzēts īstenot vai nu ar mehāniskiem līdzekļiem, t.i., nožogojot vīna dārzus, vai arī, izmantojot dažādas atbaidīšanas ierīces, vai, alternatīvi, ar aktīviem līdzekļiem, cilvēkiem aizbaidot meža dzīvniekus vai putnus.

16. Ar 2008. gada 8. oktobra vēstuli Komisija atbilstoši Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punktam izvirzīja iebildumus par iepriekš minēto projektu. Tomēr Komisijas iebildumi neskāra attiecīgo aizsardzības pasākumu. Čehijas Republika pārskatīja projektu, ievērojot Komisijas izvirzītos iebildumus, un 2009. gada 12. februārī iesniedza Komisijai jaunu projektu. Otrajā projektā negrozītā veidā atkal bija ietverts attiecīgais aizsardzības pasākums. Komisija divu mēnešu termiņa laikā, t.i., līdz 2009. gada 12. aprīlim, vairs neizvirzīja nekādus iebildumus.

⁹ Komisijas Īstenošanas regula (2014. gada 6. augusts), ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 piemēro attiecībā uz maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, noteikumiem par pārbaudēm, nodrošinājumu un pārrēķināmību (OV 2014, L 255, 59. lpp.).

17. Tomēr 2009. gada 20. februārī Komisija iesniedza Čehijas Republikai paziņojumu atbilstoši Regulas Nr. 885/2006 11. panta 1. punktam saistībā ar izmeklēšanu, kas veikta ar lietas numuru VT/VI/2009/101/CZ, lai pārbaudītu Čehijas Republikas īstenoto vīnogulāju platību pārstrukturēšanas un pārveidošanas pasākumu saderību ar atbalsta piešķiršanas nosacījumiem šajā jomā attiecībā uz agrāku, proti, 2007./2008. tirdzniecības gadu. Šajā paziņojumā izvilcuma veidā ir norādīts:

“Tomēr šie rezultāti liecina, ka pārstrukturēšanas darbi pamatā ietvēra vienīgi esošo vīna dārzu aizsardzību pret dzīvniekiem, neveicot citas pārmaiņas. Šī pieeja norāda uz problēmu saistībā ar Regulas (EK) Nr. 1493/1999 11. panta 2. punkta ievērošanu, kurā ir paredzēts, ka minētās sistēmas mērķis ir pielāgot ražošanu tirgus pieprasījumam. Ja Čehijas Republikā īstenotā pārstrukturēšana ietvēra vienīgi esošo vīna dārzu aizsardzību pret dzīvniekiem, izdevumi *prima facie* nav atbilstīgi, jo tie nav saistīti ar regulā paredzētajām prasībām.”

18. Komisija šajā vēstulē arī paziņoja, ka Čehijas iestādēm “ir jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai novērstu trūkumus un neatbilstības”.

19. Ar 2009. gada 22. septembra vēstuli Komisija paziņoja par savu nodomu veikt vēl vienu pārbaudes izmeklēšanu ar lietas numuru VT/VI/2009/004/CZ. Tai bija jāattiecas uz vīna dārzu pārstrukturēšanu un pārveidošanu Čehijas Republikā 2008./2009. tirdzniecības gadā.

20. 2010. gada 22. marta paziņojumā atbilstoši Regulas Nr. 885/2006 11. panta 1. punktam Komisija izmeklēšanas kontekstā saistībā ar lietu Nr. VT/VI/2009/004/CZ ir izdarījusi it īpaši šādus secinājumus:

“Revīzijas grupai, veicot pārbaudi uz vietas, radās šaubas, vai aktīvā un pasīvā aizsardzība pret putniem un meža dzīvniekiem pārstrukturēšanas un pārveidošanas ietvaros ir atbilstīgi pasākumi.”

21. Turklāt Komisija šajā pašā dokumentā paziņoja Čehijas Republikai, ka “aktīvo un pasīvo aizsardzību pret putniem un meža dzīvniekiem nevar uzskatīt par jaunu pasākumu, ar kura palīdzību vīna dārzu apsaimniekošanu uzlabo tā, lai ražošana būtu pielāgota tirgus pieprasījumam”. Visbeidzot, paziņojumā tiek atgādināts, “ka Regulā Nr. 1493/99 ir skaidri secināts, ka [pārstrukturēšanas pasākumu] mērķis ir pielāgot ražošanu tirgus pieprasījumam”.

22. 2011. gada 31. janvārī Komisija nosūtīja Čehijas Republikai divpusējās sanāksmes protokolu, kura atbilstoši Regulas Nr. 885/2006 11. panta 1. punkta trešajā daļai saistībā ar abām minētajām izmeklēšanām 2010. gada 13. decembrī notika starp Čehijas Republikas un Komisijas dienestu pārstāvjiem.

23. Protokolā Komisija puda viedokli, ka izdevumi, kas Čehijas Republikā veikti attiecīgā aizsardzības pasākuma ietvaros, nav atbilstīgi izdevumi, un lūdza Čehijas Republiku nosaukt 2008.–2010. budžeta gadam deklarēto izdevumu precīzu summu. Arī šajā protokolā Komisija atsaucās uz vīna dārzu pārstrukturēšanas un pārveidošanas pasākumu mērķi, kas noteikts Regulā Nr. 1493/1999, proti, ražošanas pielāgošanu tirgus pieprasījumam.

24. Turklāt no 2011. gada 31. janvāra atsauce uz abām iepriekš minētajām izmeklēšanām tika minēta visas ar šo lietu saistītās Komisijas rakstveida saziņas ievadā.

25. 2012. gada 3. decembrī Komisija nosūtīja Čehijas Republikai paziņojumu saskaņā ar Regulas Nr. 885/2006 11. panta 2. punkta trešo daļu un 16. panta 1. punktu. Šajā paziņojumā Komisija apstiprināja un precizēja savu nostāju, ka Čehijas Republikas paredzētās vīna dārzu aktīvās un pasīvās aizsardzības formas neatbilst pārstrukturēšanas un pārveidošanas konceptam, kas noteikts Regulas

Nr. 1493/1999 11. pantā un Regulas Nr. 479/2008 11. pantā. Šajā sakarā Komisija ierosināja finanšu korekciju attiecībā uz 2007.–2010. budžeta gadu 52 347 157,43 čehu kronu (CZK) un 11 984 289,94 EUR apmērā, ņemot vērā, ka attiecībā uz 2007. un 2008. budžeta gadu piemēro Regulu Nr. 1493/1999 un attiecībā uz pārējiem budžeta gadiem – Regulu Nr. 479/2008.

26. Pēc Čehijas Republikas 2013. gada 17. janvāra lūguma samierināšanas struktūra 2013. gada 19. jūnijā noturēja sanākumi un 2013. gada 2. jūlijā publicēja noslēguma ziņojumu par samierināšanas procedūru Nr. 13/CZ/552. Šajā ziņojumā samierināšanas struktūra ieteica Komisijai neierosināt finanšu korekcijas izdevumiem, kas veikti, īstenojot visu palīdzības programmu laikposmā no 2009.–2014. gadam, un pārskatīt ierosināto finanšu korekciju.

27. Pēc samierināšanas struktūras ziņojuma sniegšanas Komisija ar 2014. gada 22. aprīļa vēstuli nosūtīja Čehijas Republikai galīgo atzinumu. Šajā atzinumā Komisija apstiprināja savu nostāju, ka attiecīgo aizsardzības pasākumu vīna dārzu pārstrukturēšanas un pārveidošanas programmas ietvaros nevar uzskatīt par pieņemamu.

28. Attiecībā uz 2007.–2009. budžeta gadu Komisija konstatēja, ka sakarā ar to, ka Komisija nebija izvirzījusi iebildumu par atbalsta programmas projektu attiecīgajam aizsardzības pasākumam, Čehijas Republika pamatoti varēja uzskatīt, ka tie ir atbilstīgi pasākumi. Tomēr, Komisijas ieskatā, pēc tās 2010. gada 22. marta vēstules saņemšanas Čehijas Republika nevarēja šajā ziņā lolot pamatotas cerības. Šī iemesla dēļ Komisija uzskatīja, ka ir pamatota finanšu korekcija visiem izdevumiem, kas veikti pēc 2010. gada 22. marta. Pēc tam tā ierosināja veikt finanšu korekciju attiecībā uz 2010.–2012. finanšu gadu kopumā 2 123 199,04 EUR apmērā.

29. Visbeidzot, pamatojoties uz Regulas Nr. 1306/2013 52. pantu, Komisija pieņēma 2015. gada 16. janvāra Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/103 (turpmāk tekstā – “apstrīdētais īstenošanas lēmums”), ar ko no Eiropas Savienības finansējuma izslēdz konkrētus dalībvalstu izdevumus, kurus tās attiecinājušas uz ELGF un uz Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA)¹⁰.

30. Apstrīdētajā īstenošanas lēmumā Komisija no ELGF finansējuma izslēdza Čehijas Republikas izdevumus saistībā ar attiecīgo aizsardzības pasākumu vīna dārzu pārstrukturēšanas un pārveidošanas programmas ietvaros par laikposmu no 2010. līdz 2012. gadam kopumā 2 123 199,04 EUR apmērā.

31. Vispārējā tiesa ar pārsūdzēto spriedumu noraidīja Čehijas Republikas prasību par apstrīdēto īstenošanas lēmumu.

IV. Prasījumi

32. Par šo spriedumu Čehijas Republika ar 2017. gada 4. janvāra procesuālo rakstu iesniedza šo apelācijas sūdzību, un tās prasījumi ir šādi:

- 1) atcelt pārsūdzēto spriedumu;
- 2) atcelt apstrīdēto īstenošanas lēmumu, ciktāl ar to no finansējuma ir izslēgti Čehijas Republikas izdevumi kopumā 2 123 199,04 EUR apmērā, un
- 3) piespriest Eiropas Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33. Eiropas Komisijas prasījumi ir šādi:

- 1) noraidīt apelācijas sūdzību un

¹⁰ OV 2015, L 16, 33. lpp.

2) piespriet apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

34. Lietas dalībnieki ir iesnieguši rakstveida apsvērumus, un to mutvārdu paskaidrojumi ir tikuši uzklausīti 2018. gada 1. marta tiesas sēdē.

V. Juridiskais vērtējums

35. Čehijas Republika izvirza trīs apelācijas sūdzības pamatus. Ar pirmo pamatu tā izvirza iebildumu attiecībā uz to, ka ar pārsūdzēto spriedumu ir pārkāpts Regulas Nr. 479/2008 11. pants, ar otro pamatu – ka ir pārkāpts regulas 5. panta 2. punkts, to skatot kopā ar tiesiskās noteiktības un tiesiskās palāvības principiem, un ar trešo pamatu – uz administratīvajā procedūrā pieļauto procesuālo kļūdu vērtējumu.

A. Par pirmā apelācijas sūdzības pamata pieņemamību un interpretāciju

36. Izvirzot pirmo apelācijas sūdzības pamatu, Čehijas Republika vērsas pret Vispārējās tiesas apsvērumiem, kuri ir izteikti 83.–90. punktā un kuros Vispārējā tiesa secina, ka strīdīgie pasākumi nav saderīgi ar Regulas Nr. 479/2008 11. pantu. Izolēti aplūkojot, šis apelācijas sūdzības pamats varētu šķist nepieņemams, jo tas neattiecas uz Vispārējās tiesas sniegtu attiecīga prasības pamata vērtējumu.

37. Proti, apelācijas tiesvedībā Tiesa ir pilnvarota vērtēt tikai pirmajā instancē pieņemto nolēmumu. Ja kādam lietas dalībniekam tiktu ļauts Tiesā pirmoreiz izvirzīt tādus pamatus attiecībā uz Vispārējā tiesā apstrīdētu tiesību aktu vai pasākumu, ko tas nav izvirzījis Vispārējā tiesā, nozīmētu tam ļaut lūgt Tiesai, kuras pilnvaras apelācijas tiesvedībā ir ierobežotas, izskatīt strīdu, kas būtu plašāks nekā Vispārējā tiesā izskatītais¹¹.

38. Pretēji Čehijas Republikas viedoklim šī pamata pieņemamība neizriet arī no sprieduma lietās C-231/11 P līdz C-233/11 P¹². Proti, minēto lietu gadījumā apelācijas sūdzības pamats, kas attiecībā pret pirmajā instancē izvirzīto bija jauns pamats, bija vērstas pret apsvērumiem, kurus Vispārējā tiesa bija norādījusi, īstenojot savu neierobežoto kompetenci pārbaudīt konkurences jomā piemērotu sodu. Līdz ar to jau pati Vispārējā tiesa bija paplašinājusi strīda priekšmetu, un tādējādi atbilstošie apelācijas sūdzībā ietvertie iebildumi bija pieņemami.

39. Tomēr Čehijas Republika, Vispārējā tiesā izvirzot iebildumu par tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu, faktiski argumentēja, ka strīdīgie pasākumi atbilda Regulas Nr. 479/2008 11. pantā paredzētajiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem¹³.

40. Vispārējā tiesa tādējādi ir paudusi apstrīdētos apsvērumus saistībā ar Regulas Nr. 479/2008 11. pantu un balstījusies uz tiem, pieņemot nolēmumu.

41. Čehijas Republika gan Vispārējā tiesā arī apgalvoja, ka nepievēršas jautājumam par strīdīgā pasākuma saderību ar Regulas Nr. 479/2008 11. pantu, tomēr šo pamatu var izskaidrot ar kontekstu, proti, ar to, ka tā galvenokārt izvirzīja iebildumu par regulas 5. panta 2. punkta pārkāpumu. Tajā pašā rindkopā Čehijas Republika arī apstiprināja, ka attiecīgais pasākums ir saderīgs ar 11. pantu¹⁴.

11 Spriedumi, 1994. gada 1. jūnijs, Komisija/*Brazzelli Lualdi* u.c. (C-136/92 P, EU:C:1994:211, 59. punkts); 2007. gada 1. februāris, *Sison/Padome* (C-266/05 P, EU:C:2007:75, 95. punkts), un 2017. gada 16. novembris, *Ludwig-Bölkow-Systemtechnik/Komisija* (C-250/16 P, EU:C:2017:871, 29. punkts). Skat. arī Tiesas Reglamenta 170. panta 1. punkta otro teikumu.

12 Spriedums, 2014. gada 10. aprīlis, Komisija u.c./*Siemens Österreich* u.c. (no C-231/11 P līdz C-233/11 P, EU:C:2014:256, 102. punkts).

13 Prasības pieteikuma 63. punkts.

14 Vispārējā tiesā iesniegtās replikas 10. punkts.

42. Tāpēc Čehijas Republikai ir tiesības apelācijas sūdzībā vērsties pret šiem pārsūdzētā sprieduma punktiem.

43. Tomēr tas nenozīmē, ka apelācijas sūdzībā izvirzot šo pamatu, Čehijas Republika var tieši vērsties pret Komisijas secinājumu, uz ko ir balstīts apstrīdētais īstenošanas lēmums, – ka strīdīgie atbalsta pasākumi nav saderīgi ar Regulas Nr. 479/2008 11. pantu. Proti, šādā gadījumā būtu izvirzīts tāds jauns prasības pamats attiecībā uz šo īstenošanas lēmumu, kas nebija izvirzīts prasībā pirmajā instancē. Tomēr apelācijas sūdzībā nedrīkst izvirzīt iebildumus pret apstrīdēto lēmumu, bet gan tikai iebildumus pret pārsūdzēto spriedumu.

44. Šo Vispārējās tiesas spriedumam veltīto kritiku drīzāk var attiecināt vienīgi uz Vispārējās tiesas sniegto juridisko vērtējumu. Apstrīdētos apsvērumus saistībā ar Regulas Nr. 479/2008 11. pantu Vispārējā tiesa ir minējusi, izvērtējot tajā izvirzīto pirmo prasības pamatu, kurā līdzīgi kā otrajā apelācijas sūdzības pamatā šajā tiesvedībā bija izvirzīts apgalvojums par to, ka ir pārkāpts regulas 5. panta 2. punkts, to skatot kopā ar tiesiskās noteiktības un tiesiskās paļāvības principiem.

45. Tādēļ ir lietderīgi abus pirmos Čehijas Republikas izvirzītos apelācijas sūdzības pamatus aplūkot kopā un, to darot, izvērtēt pirmo apelācijas sūdzības pamatu saistībā ar otrā apelācijas sūdzības pamata otro daļu.

B. Par pirmo un otro apelācijas sūdzības pamatu

46. Ar otro apelācijas sūdzības pamatu Čehijas Republika izvirza iebildumu par to, ka ir pārkāpts Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punkts (skat. 1. daļu), to skatot kopā ar tiesiskās noteiktības (skat. 2. daļu) un tiesiskās paļāvības (skat. 3. daļu) principiem. Turklāt arguments attiecībā uz 11. pantu ir jāiekļauj šī otrā apelācijas sūdzības pamata otrajā daļā, kura priekšmets ir tiesiskās noteiktības princips.

1. Par otrā apelācijas sūdzības pamata pirmo daļu – Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punkts

47. Čehijas Republika atsaucas uz to, ka pēc tam, kad Komisijai tika iesniegta atbalsta programma, tā neizvirzīja iebildumus pret strīdīgajiem atbalsta pasākumiem, kā ir prasīts Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punktā. Tāpēc Komisija šos pasākumus esot atļāvusi un nevarot tos *ex post* noraidīt.

48. Vispārējā tiesa šo argumentu iztīrīja pārsūdzētā sprieduma 29.–67. punktā. Tā konstatē, ka atbalsta izslēgšana ir balstīta uz Regulas Nr. 1306/2013 52. pantu un Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punkts pieļauj šādu lēmumu. Faktu, ka Komisija sākotnēji neizvirzīja iebildumus, nevarot interpretēt kā pasākuma apstiprināšanu vai pamatot neatspēkojamu pieņemumu, ka pasākums atbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem.

49. Rezultātā tas neliecina par kļūdu tiesību piemērošanā.

50. No Čehijas Republikas izvirzītā argumenta izriet, ka Komisijas tiesības *ex post* izslēgt no Savienības finansējuma pasākumus, pamatojoties uz Regulas Nr. 1306/2013 52. pantu, nav piemērojamas pasākumiem, uz kuriem attiecas *iepriekšēja pārbaude*, kāda ir paredzēta Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punktā.

51. Kā Vispārējā tiesa to raksturo pārsūdzētā sprieduma 31.–46. punktā, šādai nostājai nav rodams pamatojums piemērojamo tiesību aktu formulējumā. Nedz Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punkts vai citi regulas noteikumi izslēdz *ex post* pārbaudi, nedz arī Regulas Nr. 1306/2013 52. pantā noteiktās pilnvaras ir jebkādi ierobežotas attiecībā uz iepriekš pārbaudītiem pasākumiem.

52. Saskaņā ar Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punktu atbalsta programmas gan kļūst piemērojamas, ja Komisija savlaicīgi neizvirza iebildumus. Tomēr, pretēji Čehijas Republikas viedoklim, tas nenozīmē, ka būtu izslēgta iespēja veikt *ex post* pārbaudi par pasākumu attiecināmību uz atbalsta tiesiskā regulējuma mērķiem.

53. Saskaņā ar Regulas Nr. 479/2008 114. pantu strīdīgais atbalsta pasākums drīzāk ir uzskatāms par intervences pasākumu, kas paredzēts, lai stabilizētu lauksaimniecības tirgus Regulas (EK) Nr. 1290/2005 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Pēdējais minētais noteikums reglamentēja konkrētus ELGF izdevumus un apstrīdētā Komisijas īstenošanas lēmuma piemērošanas brīdī bija atrodams Regulas Nr. 1306/2013 4. panta 1. punktā. Ja šādi izdevumi nav veikti atbilstīgi Savienības tiesību aktiem, Komisija atbilstoši Regulas Nr. 1306/2013 52. pantam pieņem īstenošanas aktus, nosakot summas, par kurām nav tiesību saņemt Savienības finansējumu.

54. Arī šo tiesību normu kopējais konteksts apstiprina Vispārējās tiesas sniegto interpretāciju. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no Eiropas lauksaimniecības fondiem finansē tikai intervences, kas ir veiktas atbilstoši Savienības regulējumam lauksaimniecības tirgus kopīgās organizācijas ietvaros¹⁵. Turklāt Komisija vēl arī pamatoti uzsver, ka saskaņā ar Regulas Nr. 479/2008 4. panta 1. punktu atbalsta programmām ir jābūt saderīgām ar Savienības tiesību aktiem.

55. Tādējādi Komisija nemaz nevarētu vienpusēji “legalizēt” izdevumus, kas nav saderīgi ar agrāk Padomes pieņemtajiem un tagad pat Padomes un Parlamenta kopīgi pieņemtajiem tiesību aktiem par Savienības atbalstu. Kā pamatoti norāda Komisija, šī iemesla dēļ Vispārējā tiesa pat ir atbalstījusi Savienības finansējuma nepiešķiršanu tādiem pasākumiem, kurus Komisija pirms tam bija skaidri atļāvusi¹⁶. Tā tam vēl jo vairāk ir jābūt atbalsta pasākumu gadījumā, kas Komisijai gan ir bijuši iesniegti iepriekšējai pārbaudei, tomēr jau ir kļuvuši piemērojami pēc tam, kad Komisija nav izvirzījusi iebildumus.

56. Šajā sakarā ir jāņem vērā arī praktiskās problēmas saistībā ar vismaz potenciāli ļoti apjomīgu un sarežģītu atbalsta programmu iepriekšēju pārbaudi, kas ir jāveic trīs un otrajā posmā – pat divu mēnešu laikā. Čehijas Republika gan apgalvo, ka Čehijas programmas apjoms ir bijis neliels un strīdīgais atbalsts tajā ir bijis skaidri aprakstīts, tomēr var pieņemt, ka citas atbalsta programmas ir būtiski apjomīgākas un sarežģītākas. Ja šādās programmās ir “apslēpti” tiesību normām neatbilstoši atbalsta pasākumi, apstākļi, ka Komisija tos uzreiz neatklāj, nevar izraisīt pienākumu lauksaimniecības fondu līdzekļus izlietot pretēji atbalsta piešķiršanas noteikumiem.

57. Čehijas Republika gan uzdod pamatotu jautājumu, kāda ir iepriekšējas pārbaudes funkcija, ja Komisija vēlāk tomēr var nepiešķirt finansējumu pasākumiem, pret kuriem tā sākotnēji nav izvirzījusi iebildumus. Tomēr atbilde ir pilnīgi skaidra – šāda iepriekšēja pārbaude vismaz samazina risku piešķirt atbalstu pasākumiem, kas neatbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem. Turklāt, kā tiks sīkāk izklāstīts turpinājumā¹⁷, šāda iepriekšēja pārbaude noteiktos apstākļos var pamatot aizsargājamu tiesisko paļāvību.

58. Piedevām iepriekšēja pārbaude arī rada Komisijas atbildību par atbalsta pasākumu saderību ar atbalsta piešķiršanas nosacījumiem. Katrā ziņā teorētiski šķiet iespējams iepriekšējas pārbaudes nopietnu trūkumu gadījumā paredzēt Komisijai pienākumu atlīdzināt zaudējumus.

15 Spriedumi, 1979. gada 7. februāris, Nīderlande/Komisija (11/76, EU:C:1979:28, 8. punkts); 1993. gada 10. novembris, Nīderlande/Komisija (C-48/91, EU:C:1993:871, 14. punkts); 2001. gada 6. marts, Nīderlande/Komisija (C-278/98, EU:C:2001:124, 38. punkts); 2005. gada 24. februāris, Grieķija/Komisija (C-300/02, EU:C:2005:103, 32. punkts), un 2014. gada 6. novembris, Nīderlande/Komisija (C-610/13 P, nav publicēts, EU:C:2014:2349, 59. punkts).

16 Spriedumi, 2009. gada 30. septembris, Nīderlande/Komisija (T-55/07, EU:T:2009:371, 97. punkts), un 2015. gada 25. februāris, Polija/Komisija (T-257/13, EU:T:2015:111, 53. punkts); pēdējo netieši apstiprina 2016. gada 7. jūlija spriedums Polija/Komisija (C-210/15 P, nav publicēts, EU:C:2016:529, 43. punkts). Skat. arī izskatāmo lietu C-120/17, Ministru kabinets (OV 2017, C 168, 23. lpp.).

17 Skat. šo secinājumu 84. un nākamos punktus.

59. Tādējādi otrā apelācijas sūdzības pamata pirmā daļa ir jānoraida, jo tas, ka Komisija nav iepriekš izvirzījusi iebildumus pret atbalsta pasākumiem, kā tas ir paredzēts Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punktā, neliedz šo pasākumu *ex post* izslēgšanu atbilstoši Regulas Nr. 1306/2013 52. pantam.

2. Par otrā apelācijas sūdzības pamata otro daļu, skatot to kopā ar pirmo apelācijas sūdzības pamatu – tiesiskā noteiktība

60. Ar otrā apelācijas sūdzības pamata otro daļu Čehijas Republika izvirza iebildumu par tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu.

61. Lai gan ar šo pamatu tā no jauna apgalvo, ka tas, ka Komisija neizvirzīja iebildumus iepriekšējās pārbaudes ietvaros, izraisa strīdīgo pasākumu saistošu apstiprināšanu, ko vēlāk nevar apšaubīt, ir jānorāda uz tikko izteiktajiem apsvērumiem par otrā apelācijas sūdzības pamata pirmo daļu, proti, tieši to, ka iepriekšējai pārbaudei nav šādas iedarbības.

62. Šajā ziņā neko nemaina arī tas, ka Komisijas paziņojumi nav saistoši. Proti, attiecīgais pasākums no finansējuma ir ticis izslēgts nevis ar Komisijas pirmo vēstuli, bet gan ar apstrīdēto īstenošanas lēmumu. Komisijas iepriekš paziņotās šaubas un iebildumi ir vien brīdinājumi, ka šāds lēmums var tikt pieņemts. Tas nevar radīt tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu. Šajā gadījumā runa faktiski ir drīzāk par lojālas sadarbības ar šo dalībvalsti principa (LES 4. panta 3. punkts) īstenošanu.

63. Līdzīgi kā pirmajā apelācijas sūdzības pamatā arī otrā apelācijas sūdzības pamata otrajā daļā Čehijas Republika atsauca uz to, ka strīdīgie pasākumi atbilda atbalsta tiesiskajam regulējumam.

64. Attiecīgā argumentācija saistībā ar tiesiskās noteiktības principu ir nedaudz pārsteidzoša, jo uz šo principu parasti atsauca kā uz argumentu, lai saglabātu tiesisko stāvokli, nevis to izmanto kā patstāvīgu argumentu pret tādu lēmumu, kāds ir apstrīdētais īstenošanas lēmums. Tomēr būtībā arī šajā gadījumā mērķis ir saglabāt attiecīgo stāvokli, proti, strīdīgo pasākumu atbilstību.

65. Saskaņā ar tiesiskās noteiktības principu tiesību aktam ir jānodod attiecīgajiem indivīdiem iespēja precīzi apzināties viņiem ar šo regulējumu uzlikto pienākumu apjomu, it īpaši, ja pastāv finansiālu seku risks¹⁸. Tāpēc, veicot korekciju ELGF grāmatojumu noskaidrošanas brīdī, Komisija nevar balstīties uz tādu interpretāciju, kas nav obligāta, jo attālinās no izmantotā formulējuma parastās nozīmes¹⁹. Bet tai vēl jo mazāk ir tiesības atzīt pasākumu par nesaderīgu ar atbalsta piešķiršanas nosacījumiem, ja tas faktiski atbilst šiem nosacījumiem. Proti, tiesiskā noteiktība, bez šaubām, nozīmē arī iespējamību paļauties uz tiesību normu ievērošanu.

66. Tādējādi, ja izslēgtie pasākumi neatbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem, apstrīdētais īstenošanas lēmums ir saderīgs ar tiesiskās noteiktības principu. Turpretim, ja attiecīgie pasākumi tomēr ir saderīgi ar atbalsta piešķiršanas noteikumiem, apstrīdētais īstenošanas lēmums neatbilst ne savam juridiskajam pamatam, ne tiesiskās noteiktības principam.

67. Zināmā mērā tā ir principu otra puse, kas nepieļauj Čehijas Republikas nostāju jautājumā par Komisijas klusēšanas sekām iepriekšējās pārbaudes procedūrā atbilstoši Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punktam. Proti, ar to, ka, neskatoties uz Komisijas klusēšanu, tai ir iespējams veikt korekciju, ir paredzēts panākt atbalsta tiesiskā regulējuma ievērošanu.

¹⁸ Spriedumi, 1987. gada 15. decembris, Dānija/Komisija (348/85, EU:C:1987:552, 19. punkts), un 2007. gada 21. jūnijs, *ROM-projecten* (C-158/06, EU:C:2007:370, 25. un 26. punkts).

¹⁹ Spriedumi, 1988. gada 27. janvāris, Dānija/Komisija (349/85, EU:C:1988:34, 16. punkts), kā arī 1998. gada 1. oktobris, Apvienotā Karaliste/Komisija (C-209/96, EU:C:1998:448, 35. punkts), Francija/Komisija (C-232/96, EU:C:1998:449, 37. punkts), Dānija/Komisija (C-233/96, EU:C:1998:450, 38. punkts), Īrija/Komisija (C-238/96, EU:C:1998:451, 81. punkts) un Itālija/Komisija (C-242/96, EU:C:1998:452, 29. punkts).

68. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 83. punktā secina, ka Regulas Nr. 1493/1999 11. panta 3. punkta un Regulas Nr. 479/2008 11. panta 3. punkta formulējums viennozīmīgi neattiecas uz pasākumiem vīna dārzu aizsardzībai pret dzīvnieku un putnu radītiem bojājumiem, kāda bija paredzēta attiecīgajā aizsardzības pasākumā.

69. Pretēji Komisijas nostājai šis secinājums nav *obiter dictum*, bet gan viens no Vispārējās tiesas pamatargumentiem. Ja šī secinājuma nebūtu, Čehijas Republika varētu izvirzīt iebildumu par pamatojuma neesamību, jo Vispārējā tiesa nebūtu atbildējusi uz būtisku argumentu.

70. Tomēr Vispārējā tiesa, izdarot šo secinājumu, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

71. Tas tā ir tāpēc, ka Čehijas Republika pamatoti iebilst, ka šāda veida aizsardzības pasākumi vismaz atbilstoši formulējumam var būt vīna dārzu apsaimniekošanas paņēmieni uzlabošanas attiecīgās regulas 11. panta 3. punkta c) apakšpunkta izpratnē. Proti, ja pirms tam šādu aizsardzības pasākumu nav bijis, to ieviešana neapšaubāmi uzlabo vīna dārzu apsaimniekošanas paņēmienus.

72. Šajā ziņā neko nemaina arī šo pasākumu virsējdzieni “vīna dārzu pārstrukturēšana un pārveidošana”. Tos gan varētu interpretēt tādējādi, ka vīna dārzi jāpārveido, veicot celtniecības pasākumus, tomēr, pirmkārt, arī pasākumi aizsardzībai pret meža dzīvnieku un putnu radītiem bojājumiem var ietvert celtniecību un, otrkārt, it īpaši vīna dārzu apsaimniekošanas paņēmieni uzlabošanas kategorija 11. panta 3. punkta c) apakšpunkta izpratnē pamato plašāku interpretāciju, ietverot arī metodoloģiskas izmaiņas, ja vien tās ir paredzētas tikai vīna dārzu apsaimniekošanai.

73. Šo aizsardzības pasākumu izslēgšanu no Savienības atbalsta var pamatot vienīgi ar attiecīgā atbalsta veida mērķi.

74. Šajā sakarā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 89. punktā secina, ka nekas neliecinot ne par to, ka strīdīgais pasākums veicinātu ražošanas pielāgošanu tirgus pieprasījumam, ne arī, ka tas uzlabotu vīna ražotāju konkurētspēju.

75. Kamēr secinājums par pielāgošanu tirgus pieprasījumam šķiet loģiski pamatots, bet šajā tiesvedībā par to nav jālemj, attiecībā uz konkurētspēju tas nepārlicina.

76. Proti, kā pamatoti norāda Čehijas Republika, meža dzīvnieku un putnu radīto bojājumu mazināšana uzlabo vīna ražotāju konkurētspēju.

77. Ražošanas pielāgošana tirgus pieprasījumam bija atbalsta mērķis atbilstoši Regulas Nr. 1493/1999 11. panta 2. punktam, ko piemēroja pirms strīdīgā atbalsta. Tomēr saskaņā ar izskatāmajā lietā noteicošo Regulas Nr. 479/2008 11. panta 1. punktu mērķis bija formulēts vispārīgāk. Proti, tas paredzēja paaugstināt vīna ražotāju konkurētspēju.

78. Pretēji Komisijas viedoklim, arī no Regulas Nr. 479/2008 preambulas apsvērumiem neizriet, ka jaunajam tiesību aktam pēc būtības būtu jāatbilst iepriekšējam tiesību aktam. Gluži pretēji, preambulas 5. apsvērumā tiek runāts par būtiskām izmaiņām, kam it īpaši jāpaaugstina vīna ražotāju konkurētspēja. Turpretim pārstrukturēšanas un pārveidošanas pasākumu kontekstā vairs netiek runāts par ražošanas pielāgošanu tirgus pieprasījumam.

79. Tomēr Komisija pauž arī viedokli, ka vīna dārzu pārstrukturēšanas un pārveidošanas pasākumu mērķis nedrīkst būt esošo ražošanas struktūru saglabāšana, bet gan ir jāpanāk kvalitatīva attīstība.

80. Šis arguments gan pārlicina, tomēr neparāda, kāpēc pasākumi meža dzīvnieku un putnu radīto bojājumu mazināšanai nevarētu palīdzēt to nodrošināt. Komisija gan šajā sakarā uzsver, ka putnubiedēkļi un līdzīgi pasākumi praksē jau sen tiek izmantoti, tomēr tas neizslēdz, ka Čehijas Republikas paredzētā atbalsta mērķis bija uzlabojumi salīdzinājumā ar līdzšinējo praksi. Turklāt par to liecina Čehijas Republikas arguments – kas nav ticis apstrīdēts –, ka kopš atbalsta ieviešanas ražošanas apjoms esot gandrīz trīskāršojies, un tas liecina par uzlabotām ražošanas metodēm.

81. Turpretim Komisija ne, it īpaši, pieņemot apstrīdēto īstenošanas lēmumu, ne arī tiesvedības laikā nav pierādījusi, ka konkrētie atbalstītie pasākumi veicinātu tikai pašreizējās prakses turpināšanu.

82. Arī Komisijas norāde, ka Regulas Nr. 479/2008 14. pantā esot atļauts atbalsts apdrošināšanai pret meža dzīvnieku un putnu radītiem bojājumiem, nav pamats citam secinājumam – gluži pretēji. Tas liecina, ka likumdevējs principā bija piekritis atlīdzināt šādus zaudējumus. Tāpēc nešķiet pareizi izslēgt strīdīgos atbalsta pasākumus no 11. panta tvēruma.

83. Tādējādi otrā apelācijas sūdzības pamata otrā daļa ir jāapstiprina un pārsūdzētais spriedums jāatceļ.

3. Par otrā apelācijas sūdzības pamata trešo daļu – tiesiskā paļāvība

84. Pēc tikko izdarītajiem secinājumiem otrā apelācijas sūdzības pamata trešajai daļai vairs nav noteicošas nozīmes. Gadījumam, ja Tiesa nepiekrīstu manam viedoklim un tātad būtu jāuzskata, ka pasākumi nebija atbilstīgi, es to tomēr izskatīšu pakārtoti.

85. Ar šo argumentu Čehijas Republika vērsas pret Vispārējās tiesas apsvērumiem par tiesisko paļāvību, kuri ir norādīti pārsūdzētā sprieduma 96.–100. punktā.

86. Šajā ziņā Vispārējā tiesa 96. punktā uzsver, ka Komisija neesot sniegusi Čehijas Republikai nekādus konkrētus solījumus. Kā izriet no 97. punkta, šādi solījumi pat neesot iespējami, jo klusēšana iepriekšējās pārbaudes laikā neesot Komisijas lēmums par saderību ar atbalsta piešķiršanas nosacījumiem.

87. Šie Vispārējās tiesas apsvērumi ir balstīti uz pastāvīgo judikatūru, atbilstoši kurai uz tiesiskās paļāvības principu var atsaukties ikviens, kuram administratīva iestāde ir radījusi pamatotas cerības, sniedzot konkrētus solījumus²⁰.

88. Aplūkojot tuvāk, 11. panta kontekstā, fakts, ka Komisija Regulas Nr. 479/2008 5. panta 2. punktā paredzētajā procedūrā nav izvirzījusi iebildumus, katrā ziņā ļoti līdzinās šādam solījumam.

89. Pat ja Tiesa nepiekrīstu manai interpretācijai attiecībā uz Regulas Nr. 479/2008 11. pantu, saskaņā ar šo noteikumu katrā ziņā nav pilnīgi aplami uzskatīt strīdīgos atbalsta pasākumus par atbilstošiem atbalsta piešķiršanas nosacījumiem. To apstiprina 2013. gada 8. marta Īstenošanas regula Nr. 202/2013, jo Komisija acīmredzami uzskatīja par vajadzīgu pirmo reizi skaidri noteikt, ka pasākumi aizsardzībai pret meža dzīvnieku, putnu vai krusas radītajiem bojājumiem nav atbilstīgi pasākumi.

90. Ņemot vērā šos īpašos apstākļus, iebildumu neizvirzīšana iepriekšējās pārbaudes procedūrā izņēmuma kārtā ir jāuzskata ne tikai par klusēšanu jautājumā par saderību, bet arī par atbalsta pasākumu apstiprināšanu.

²⁰ Skat., piemēram, spriedumus, 1987. gada 16. decembris, *Delauche*/Komisija (111/86, EU:C:1987:562, 24. punkts); 2007. gada 18. jūlijs, *EAR/Karatzoglou* (C-213/06 P, EU:C:2007:453, 33. punkts), un 2017. gada 9. novembris, *LS Customs Services* (C-46/16, EU:C:2017:839, 35. punkts).

91. Par labu šai interpretācijai liecina arī Čehijas Republikas izvirzītais arguments, kas nav ticis apstrīdēts, ka atbalsta programmas apjoms bija tikai astoņas lappuses un strīdīgais pasākums tajā bija skaidri aprakstīts. Tādējādi Komisijai neapšaubāmi bija iespējams savlaicīgi izvirzīt iebildumus un novērst visu lietas dalībnieku iesaisti šajā tiesvedībā.

92. Pārējie Komisijas izteikumi līdz 2012. gada 3. decembrim ir ārkārtīgi neskaidri un ļauj vismaz izdarīt pieņēmumu, ka strīdīgie pasākumi tomēr atbilda piemērojamajiem atbalsta piešķiršanas noteikumiem.

93. *Pirmkārt*, 2009. gada 20. februāra paziņojums liecina, ka Komisijai jau bija šaubas par strīdīgo atbalsta pasākumu saderību ar atbalsta piešķiršanas noteikumiem, kad atbalsta programma tai bija iesniegta izskatīšanai otro reizi. Tomēr tā iebildumus neizvirzīja. Tāpēc bija pamats uzskatīt, ka vai nu, beidzoties noteiktajam termiņam, šaubas bija kļūdētas, vai arī tās attiecās tikai uz iepriekšējiem finansēšanas periodiem.

94. Proti, *otrkārt*, iepriekš minētais paziņojums, 2010. gada 22. marta paziņojums un 2011. gada 31. janvāra protokols bija balstīti vienīgi uz iepriekš piemērojamo Regulu Nr. 1493/1999. Kā iepriekš izklāstīts²¹, šis tiesību akts atbalsta mērķa ziņā tomēr būtiski atšķiras no Regulas Nr. 479/2008.

95. Komisija 2012. gada 3. decembra paziņojumā pirmoreiz atsauca arī uz Regulu Nr. 479/2008. Tomēr attiecīgajā brīdī strīdīgais atbalsts jau bija īstenots, jo Komisija no finansējuma izslēdza tikai atbalstu 2010.–2012. gadam.

96. Neskatoties uz šiem Komisijas pieļautajiem nopietnajiem trūkumiem saziņas jomā, es tomēr uzskatu, ka vēlākais kopš 2009. gada 20. februāra vairs nevar būt runas par iespējamu Čehijas Republikas tiesisko paļāvību attiecībā uz strīdīgo pasākumu atbilstību.

97. Protams, var būt situācijas, kurās Komisijas pretrunīgi izteikumi neskaidrā juridiskā situācijā var pamatot tiesisko paļāvību. Ja kāda dalībvalsts izmanto Savienības finansējumu, uz to tomēr attiecas paaugstinātas rūpības pienākums. Tāpēc pat nelielas šaubas par konkrētu pasākumu atbilstību ir iemesls uzdot Komisijai papildu jautājumus. Šādas šaubas pastāvēja vēlākais kopš Komisijas 2009. gada 20. februāra paziņojuma.

98. Šajā ziņā neko nemaina Čehijas Republikas izvirzītais arguments par attiecīgā paziņojuma nesaistošo raksturu. Proti, saistošs raksturs nav noteicošais iespējamai tiesiskās paļāvības aizsargājamībai. Gluži pretēji, aizsargājamību izslēdz jau jebkāda informācija, kas pamato šaubas.

99. Ja Tiesa izvērtētu otrā apelācijas sūdzības pamata trešo daļu, tā līdz ar to būtu jānoraida.

C. Par trešo apelācijas sūdzības pamatu – procedūra pirms apstrīdētā īstenošanas lēmuma pieņemšanas

100. Ar trešo apelācijas sūdzības pamatu, kuru es arī izvērtēju tikai pakārtoti, Čehijas Republika vērsās pret Vispārējās tiesas secinājumiem attiecībā uz pirmajā instancē izvirzīto otro prasības pamatu. Tajā būtībā runa ir par to, ka Komisija gan veica izmeklēšanu par 2007./2008. un 2008./2009. budžeta gadu un arī uzklusēja Čehijas Republiku par izmeklēšanas rezultātiem, tomēr ar apstrīdēto īstenošanas lēmumu ir samazināti atbilstīgie izdevumi par 2010.–2012. gadu. Par šo jautājumu Čehijas Republikai neesot bijusi iespēja pietiekami izteikties.

²¹ 74.–77. punkts.

101. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 110.–114. punktā ir balstījusies uz to, ka Tiesa jau ir lēmusi, ka gadījumā, ja pārkāpumi, kas attaisno finanšu korekcijas piemērošanu, tiek turpināti pēc pārbaužu rezultātu rakstveida paziņošanas datuma, Komisija ir tiesīga vai tai pat ir pienākums ņemt vērā šo apstākli, nosakot periodu, uz kuru attiecas atbilstošā finanšu korekcija²².

102. Vispārējās tiesas sniegtais pamatojums ir daudzvārdīgs, tomēr tajā nav uzsvērts būtisks aspekts, – ja Komisija neatbilstīgu pasākumu turpināšanas dēļ korekciju piemēro attiecībā uz laikposmu, kas pārsniedz izmeklēšanas periodu, dalībvalstij principā jau izmeklēšanas laikā ir bijusi pietiekama iespēja izteikt savus apsvērumus par jautājumu, vai pasākums atbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem.

103. Čehijas Republika gan pareizi iebilst, ka apstrīdētais īstenošanas lēmums, samazinot finansējumu, ir ne vien attiecināts uz laikposmu ārpus izmeklēšanas perioda, bet arī pārbaudīto gadu vietā ir attiecināts uz pavisam citu, vēlāku laikposmu. No iepriekš minētā Čehijas Republika tomēr nepamatoti secina, ka Komisija ir atzinusi iepriekšējos gados īstenoto atbalsta pasākumu likumību, tāpēc notikusī uzklaušīšana vairs neesot pietiekama.

104. Gluži pretēji, no 2014. gada 22. aprīļa vēstules izriet, ka attiecībā uz agrāko laikposmu Komisija faktiski ir uzskatījusi, ka Čehijas Republikai ir tiesiskā paļāvība, kura ir aizsargājama. Tomēr Komisija nemainīja savu viedokli, ka atbalsta pasākumi neatbilda atbalsta tiesiskajam regulējumam.

105. Tāpēc Čehijas Republikas iebilde ir jānoraida.

106. Čehijas Republika vēl arī iebilst, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā, ka pa to laiku bija mainījies atbalsta juridiskais pamats. Tomēr šis juridiskais pamats ir minēts 2012. gada 3. decembra paziņojumā. Vēlāk samierināšanas procedūra sniedza Čehijas Republikai pietiekamu iespēju izteikt savus apsvērumus par Komisijas nostāju.

107. Čehijas Republika turklāt apgalvo, ka tikai pēc tam, kad bija saņemts samierināšanas struktūras ziņojums, tā no 2014. gada 22. aprīļa paziņojuma pirmoreiz esot uzzinājusi, ka Komisija principā atzīst tās tiesisko paļāvību attiecībā uz atbalsta pasākumu likumību, tomēr tās 2010. gada 22. marta paziņojuma dēļ tā atkal esot pārstājusi pastāvēt. Čehijas Republikai neesot bijusi iespēja izteikt savus apsvērumus par šo apgalvojumu.

108. Arī šis arguments nepārlicina. Kā izriet it īpaši no samierināšanas struktūras ziņojuma²³, Čehijas Republika uz tiesisko paļāvību ir atsaukusies jau pirms 2014. gada 22. aprīļa vēstules un tai bija jāapsver jautājums, kuri Komisijas paziņojumi varēja likt šai paļāvībai zust. Tāpēc tā jau iepriekš būtu varējusi izteikt Komisijai savus apsvērumus par šiem jautājumiem. Arī vismaz pēc šī Komisijas paziņojuma atlika vēl vairāki mēneši, kuru laikā Čehijas Republika būtu varējusi atbildēt uz attiecīgo vēstuli, pirms Komisija beidzot pieņēma apstrīdēto īstenošanas lēmumu.

109. Turklāt sākotnējā tiesiskās paļāvības atzīšana rada Čehijas Republikai priekšrocības. Pirms tam Komisija paredzēja noteikt būtiski lielākas summas, par kurām nav tiesību saņemt atbalstu. Tomēr parasti priekšrocības gadījumā, kura balstās uz priekšrocības saņēmēja argumentiem, nav vajadzīga turpmāka uzklaušīšana.

110. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 115. punktā vēl arī ir secinājusi, ka šāda korekciju paplašināšana neliek ievērot Regulas Nr. 885/2006 11. panta 3. punkta otrajā daļā paredzētos procedūras noteikumus.

22 Spriedums, 2003. gada 9. janvāris, Grieķija/Komisija (C-157/00, EU:C:2003:5, 45. punkts).

23 Prasības Vispārējā tiesā A.11 pielikums.

111. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Regulā Nr. 885/2006 paredzētie procedūras noteikumi, uz kuriem atsaucas Čehijas Republika, apstrīdētā īstenošanas lēmuma pieņemšanas brīdī, 2015. gada 16. janvārī, vairs nebija piemērojami. Komisija tos jau bija atcēlusi no 2014. gada 31. decembra²⁴. Šajā laikā atbilstošais tiesiskais regulējums bija atrodams Īstenošanas regulas Nr. 908/2014 34. pantā.

112. Tomēr līdzīgi kā Regulas Nr. 885/2006 11. pantā arī šajā tiesiskajā regulējumā nav obligāti paredzēts, ka Komisijai finansējuma samazinājums būtu jābalsta uz izmeklēšanas rezultātiem. Īpašās uzklauššanas procedūras ir paredzētas tikai tādas izmeklēšanas ietvaros, pret kuras neesamību iebilst Čehijas Republika.

113. Ja Tiesa izvērtētu trešo apelācijas sūdzības pamatu, tas līdz ar to būtu pilnībā jānoraida.

VI. Par prasību Vispārējā tiesā

114. Saskaņā ar Tiesas statūtu 61. panta pirmo daļu, ja Tiesa atceļ Vispārējās tiesas nolēmumu, tā var pati pieņemt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, vai nodot lietu atpakaļ sprieduma pieņemšanai Vispārējā tiesā.

115. Šajā gadījumā tiesvedības stadija pieļauj galīgā sprieduma pieņemšanu lietā. Proti, šo secinājumu 63.–83. punktā minēto iemeslu dēļ prasība ir jāapmierina un apstrīdētais īstenošanas lēmums ir jāatceļ.

VII. Par tiesāšanās izdevumiem

116. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktu Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem, ja apelācijas sūdzība ir pamatota, un Tiesa lietā taisa galīgo spriedumu. Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

117. Tā kā Čehijas Republikai spriedums ir labvēlīgs un tā ir izteikusi šādu prasījumu, Komisijai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

VIII. Secinājumi

118. Tāpēc ierosinu Tiesai izlemt šādi:

- 1) Atcelt 2016. gada 20. oktobra spriedumu Čehijas Republika/Komisija (T-141/15, EU:T:2016:621).
- 2) Atcelt Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/103 (2015. gada 16. janvāris), ar ko no Eiropas Savienības finansējuma izslēdz konkrētus dalībvalstu izdevumus, kurus tās attiecinājušas uz Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu (ELGF) un uz Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA), ciktāl ar to no finansējuma ir izslēgti Čehijas Republikas izdevumi kopumā 2 123 199,04 EUR apmērā.
- 3) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

²⁴ Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 907/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 attiecībā uz maksājumu aģentūrām un citām iestādēm, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, nodrošinājumu un euro izmantošanu (OV 2014, L 255, 18. lpp.), 44. panta c) punkts.